

ПОСЛІЖАЈ БОГЪ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

10. číslo · ISNS 0032-4132

Budyšin, oktober 1983

Lětnik 33

Serbski cyrkwinski džen:

Prócowarjam wo rozšěrjenje Božeho słowa w serbskej rěči

Ličba tych, kotřiž su džělali po při-
kladže Martina Muthera, je jara wulka:
Přełožowachu bibliju a katechizm, kěr-
luše a modlitwy do serbskeje rěče, přė-
dowachu, pisachu a wuwučowachu w
našej mačérnej rěči. Jim su ewangelscy
Serbj na lėtušim Serbskim ewangel-
skim cyrkwinskim dnju, 26. junija w
Budyšinje, při Michalskej cyrkwi pom-
nik poswjećili. Serbski superintendent,
farar S. Albert, předčita mjena něko-
trych zastupnikow ewangelskich Serbow
z wosadow sakskeje a druhich krajnych
cyrkwjow.

Budyšin, Michalska wosada: Handrij
Lubjenski (1790–1840), wudawačel serb-
skeje biblije a druhich nabožnych kni-
how; Jan Awgust **Kapler** (1851–1937),
serbski wučer a kantor, hudźbnik a kěr-
lušer

Budyšin, Pětrowa wosada: Jan Arnošt
Smoler (1816–1884), nakładnik a wuda-
wačel nabožnych knihow a časopisow,
pěstowar nabožneje znjesliwosće; Korla
Awgust **Fiedler** (1835–1917), wučer a
hudźbnik, redaktor Pomhaj Bóh a na-
božny basnik

Bart: Jurij **Ludowici** (1670–1724), du-
chowny a rěčespytnik, sobuzaložer horn-
joserbskeje spisowneje rěče, spisa
chwalospěw na Michała Frencela; Korla
Herman **Rjeda** (1816–1900), duchowny a
nabožny spisowacel, založer Předženaka,
protyki za Serbow

Budestecy: Michał **Frencel** (1628 do
1706), přełožowar Noweho zakonja, za-
ložer hornjoserbskeje spisowneje rěče.
Z džakom wobkedžbujemy, zo so wob-
nowja na statne košty jeho drohotny na-
rowny pomnik; Franc Moric **Domaška**
1862–1931), nabožny basnik a publicist,
redaktor Misionskeho Posoła, spisa po-
jednanje wo M. Lutheru

Budyšink: Hadam Bohachwal **Šerach**
(1724–1773), duchowny a kěrlušer, swė-
tošlawny pčolar

Bukecy: Arnošt **Lodni** (1878–1969),
wučer a kantor; Gustaw Alwin **Mjerwa**
(1882–1958), wudawačel serbskich spė-
warskich, přėni serbski superintendent

Hodźij: Wjacslaw **Warichius** (zemrė
1618), přełoži a wuda jako přėni Luthė-
rowy Mały katechizm w serbskej rěči,
je to přėnja hornjoserbska čiščana
knih; Pėtr **Mlónk** (1805–1887), ludowy
basnik a kěrlušer; Jaroměr Hendrich
Imiš (1819–1897), farar a nawoda Serb-
skeho přėdarskeho seminara, kublar a
wodžer serbskeho ewangelskeho du-
chownstwa, wudawačel a serbski syno-
dala

Hrodžišćo: Jan Bohuwěr **Dalwica**
(1787–1849), chěžkar a robočan, ludowy
basnik, nabožny pėsnjer a přełožowar;
Oswald **Mrozak** (1845–1934), přėdsyda
Serbskeje přėdarskeje konferency, serb-

Hrono za mėsac oktober:

Knjez spomina na nas a nas požohnuje

Psalm 115,12

My so wjeselimy, hdyž druzy na nas
spominaja. Ty maš narodniny abo ně-
kajki jubilej; mnozy tebi zbožo a wšo
dobře přeja, ertnje abo pisomnje. To je
radosć za tebe: Telko je tych, kiž su na
mnje spominali! Snano su tež někotři
to zabyli. Tajke zapominanje je někak
bolostne.

Abó jedyn je so druhemu někak wu-
prajił, je jemu swoju nuzu wuskoržił.
Hdyž potom druhi na kóncu praji:
„Derje, zo sy ty to mi prajił! Ja na tebe
spominam“, je to wolóženje a wokře-
wjenje.

Hdyž tomu tak je hižo mjez čłowje-
kami, kak wjele bóle je to za wěrja-
cych tróšt a pokoj, hdyž budže nam w
mėsačnym hronu slubjene, zo hišće je-
dyn druhi na nas spomina: Bóh Knjez
sam!

Wón znaje nas a wšitke naše nalež-
nosće, nuzy a starosće. My smėmy je
jemu přeco zaso prajić. A wón na nas
spomina, wón na nas na žadyn pad nje-
zapomina.

Chrystus sam na nas spomina: „Pójće
ke mni wšitcy, kiž spróćni a wobčėzeni
sće, ja chcú was wokřewić.“ (Mat. 11,28)
W tym leži tež hižo požohnowanje, wo
kotrymž naše hrono na kóncu rěči.

Wážny džěl na kóncu každeje bože
služby je požohnowanje přez duchow-
neho. Druhdy so ludžo prašeja: Što je
poprawom bože žohnowanje?

Najlėpše wukładowanje leži w starej
formuli, kotruž je Bóh dał prajić mėš-
nikej Aaronej, kotřež džensa trjebamy
na kemšach (4. Mójz. 6,24–26): Žohno-
wanje je zwarnowanje bože, je, hdyž
Bóh we wšej čėmnosći tutoho swėta a
našeje duše swoje wobličo na nas a
nam hnadny je a hdyž samo pozbėhuje
swoje wobličo na nas a nam čłowjekam
z njemėrnej wutrobu w njemėrnym
swėće dawa swój měr.

Dwoje jenož scėhuje z krasneho slub-
jenja našeho hrona za nas. Haj, Knjez
spomina na nas! Ale my dyrbimy tež
na njeho spominać. Biblija sama nas
napomina: „Spominaj na njeho na wšit-
kich swojich pučach, tak budže tebe
tebe prawje wjesć“ (Přisłowa 3,6)! A to
so stawa, hdyž smy z nim zwjazani a
zjednoćeni w žiwjenju přez lubosć,
wėru a modlitwu.

A hišće to: Bože požohnowanje nas
znutřkownje zawjaza. Jako Bóh Abra-
hamej wulke, móćne słowo praji: „Ja
chcú tebe požohnować!“, je wón sam
k tomu přispomnił: „A budže požoh-
nowany!“ Potajkim: Požohnowany boži
dyrbi sam druhim požohnowanje a k po-
žohnowanju być! Smy my tajcy?

G. L.

Z kwėćelom počėsća zastupjerjo wosadow pročowarjow wo serbske bože słowo

ski synodala, učer a kublar serbskich studentow teologije

Chwacicy: Jurij Gustaw **Zarjenk** (1871 do 1946), předsyda Serbskeho lutherskeho towarstwa; Ota **Wicaz** (1874 do 1954), nabožnje zmysleny wědomostnik a basnik; přepytowaše wusutki pietizma na serbske cyrkwinske a kulturne žiwjenje, awtor biografiskich přinoškow wo mnohich ewangelskich Serbach

Klukš: Jan Bohuwěr **Kühn** (1706 do 1763), duchowny němskeho pochada, wudawačel a přeložowar nabožneho pismowstwa, wodźičel přenjeho serbskeho učerskeho seminara; Korla Bohuwěr **Konik** (1804–1878), duchowny a přeložowar kěrlušow, zarjadowar přenjeho misioniskeho swjedženja w Serbach

Malešecy: Jan Awgust **Sykora** (1835 do 1921), wudawaše nabožne knihy, tež pojednanje wo M. Lutheru; Pětr **Ponich** (1716–1785), duchowny a dobry znajer cyrkwinskih stawiznow

Minakal: Jan **Langa** (1669–1737), jedyn z duchownych, kiž přeložowachu Stary zakon, tak zo móžeše 1728 přeni króć cyła biblija w serbskej rěči wuńć; Józef Prawosław **Kordina** (1829–1888), farar českeho pochada, nawukny serbsčinu a wuda wšelake nabožne knižki a přednowanja

Njeswačidlo: Jurij Mjeń (1727–1785), najwuznamniši serbski předar a basnik před Handrijom Zejlerjom, poetisce wuchwaluje „wodzerjow dušow“ a „wučerjow prawdy“, kotřiž prócowachu so wo rozšěrjenje Božeho słowa w serbskej rěči; Jan **Waltar** (1860–1921), farar němskeho pochada, wuběrny předar a basnik, kěrlušer a redaktor Misioniskeho Posoła

Poršicy: Hrjehor **Martini** (wok. 1595 do 1632), wuda jednu z najstaršich serbskich knihow – Dawidowe sydom pokutne psalmy, přeloži scénja na njedzele a swjate dny; Arnošt **Krygar** (1847 do 1921), zawostaji modlitwy za chorych a mrějacych a dželaše sobu na spěwar-skich

Rakecy: Bjarnat **Krawc** (1861–1948), učer, kantor a komponist, stwori wuznamne džela serbskeje cyrkwinskeje hudźby; Jan **Gólc** (1864–1916), sobuzaložer a redaktor časopisa Pomhaj Bóh

Z druhich wosadow Hornjeje a Delnjeje Lužicy su so mjenowali:

Ketilicy: Korla Awgust **Kocor** (1822 do 1904), učer, kantor a komponist, stwori wuznamne džela serbskeje sakralneje hudźby

Nosačicy: Jan **Bartko** (1821–1900), učer a kantor, wuda Prěnju čitanku za serbske šule a Bibliske stawizny

Kolecy, Klětno, Wukrančicy a Serbin w Texasu: Jan **Kilian** (1811–1884), wurjadna postawa serbskeho ewangelskeho duchownstwa 19. lětstotka; kěrlušer, přeložowar a wudawačel; nawjedowar serbskich wupučowarjow do Sewjerneje Ameriki (1854)

Bolha Boršč: Jan **Krušwica** (1811–1882), wojowaše za serbsčinu w šuli a cyrkwi, wudawačel Stawiznow Stareho a Noweho zakonja a dalšich nabožnych spisow

Krjebja: Bjedrich **Sella** (1858–1931), farar němskeho pochada, nawukny serbsčinu a založi 1891 z Janom Gólcóm-Rakečanskim Pomhaj Bóh

Łaz: Handrij **Zejler** (1804–1872), wuznamny předar a wulki basnik serbskeho luda, redaktor Tydženskeje Nowiny a Misioniskich Powěšćow; Jurij **Malink** (1893–1942), duchowny a aktiwny člon Wuznawarskeje cyrkwyje, wot fašistow wjacekróć zajaty a wupokazany, doskónčnje 1939, sobuiniciator Zejlerjoweho pomnika we Łazu

Slepo: Julius Eduard **Wjelan** (1817 do 1892), wojowar za serbsku rěč w šuli a cyrkwi, přeloži psalmy w basniskej rěči do serbsčiny

Mikławš **Jakubica** bě žiwy w 1. položcy 16. lětstotka a přeloži Nowy zakon do delnjoserbskeje rěče

Dešno: Bogumił Šwjela (1873–1948), farar we Wochozach a Dešnje, wědomostnik a spěchowar nabožneho pismowstwa, redaktor Gwěstki

Mato **Kosyk** (1853–1940), dželačel, pozdžišo farar w Sewjerneje Americi, wuznamny delnjoserbski basnik, tež awtor kěrlušow a druhich nabožnych tekstow.

Wotkrywajo pomnik, spominachu ewangelscy Serbj a tež na njemjenowaných prócowarjow a w ekumeniskej zwjazanosti myslachu na katolskich bratrow. Z nich mjenowaše farar Albert Michała **Hórnik** (1883–1894), fararja w Budyšinje a wuznamneho serbskeho prócowarja 19. lětstotka

Mysle wo Serbskim ewangelskim dnju

(Přisp. red.: Tutón list katolskeho přečela smy bórže po Cyrkwinskim dnju dostali, ale mało městna dla njemóžachmy jón w poslednim čísle wozjewić. Wón hodži pak so tež derje k druhej rozprawje wo tutym dnju. Smy za list a w nim wozjewjene mysle jara džakowni.)

Nimale tydzeń je so minyl, zo swječachmy w Michalskej cyrkwinski džen.

Byrnjež tež Radwor (nowinski swjedźen – přisp. red.) dosć wabił, sym so tola za to druhe rozsudžil – mi džě nimo serbskeho tež ekumena na wutrobje leži.

Hižo sobotu sym so wobdželił na přenim zetkanju, hdžež sym zaso tójšto nowych a tež rozdžělnych myslu k tematice serbskich stawiznow zeznał. Přednošk profesora Hince Šewca bě zajimawy a žnjeješe džakliwy přiklesk. Njepobračowaše pak tež kritiskeho słowa k wěstym momentam Šewcowych wuwjedženjow ze stejišća křesćana, na přikład wo wuložowanju wusutkow Swjateho pisma w mačersčinje na wuwieće w towaršnosći.

Njedzeli, při krasnym wjedrje, rano w džesačich, započachu so swjatočne kemše. Bě to za mnje a zawěšće tež za někotrych druhich katolskich hosći, woprawdžita Boža mša. Swječeše so wona lětsa hižo druhej raz w šerokej formje sakramentalneje Božej služby, kaž so to w lutherskej tradiciji poprawom ženje přestalo njeje, jenož, zo je so to ze wšelakich přičin bóle rědko wotměwało.

Wjeselu so, zo naši ewangelscy bratřa nětko powšitkownje časčišo Bože wotkazanje, předewšěm w horjeka mjenowanej formje bóle we eucharistiskim zmysle swječa, hač bě to předy z wašnjom.

(W Budyšinje na přikład maja křescenjo Pětroweje/Marije-Marcineje wosady hižo dołho móžnosć každu njedzeli Chrystowe čelo a krej přijimować. Někotre Lipsčanske wosady swječa njedzeli po njedzeli swoje kemše po starodawnym katolsko-lutherskim wašnju. To jenož připódl. Snadž je to pokiwi na nowe, přemyslowace stejišćo w zwisku z wonymi docpětimi přezjednosćemi w romsko-katolskich/ewangelsko-lutherskich rozmožwach wo „hosćinje Knjeza“, wo kotrychž bohūzel hač do džěnsnišeho dnja skoro ničto z wosadow něšto zhonił njeje, hačrunjež bu tutón material k swobodnej diskusiji stajeny...)

Ale nětko dale k cyrkwinskemu dnjej: Štož nastupa předowanje, běch sej wjace hlubšich, bóle aktualnych praktiskich myslow prał. Narěč bě krótká, ale kaž so mi zda, njezbožownje skrótšena.

Zo so nimale wšitecy wobdželiču na božim wotkazanju, mam za znamjo, haj za „njejbeski pokiw“, zo bě to tehdy prawy rozsud, swjedženske kemše w tu-tej formje wotměwać.

Bohužel woprawdže chuduške bě spěwanje na kemšach: Lědma jedyn spěw bě za wjetšinu prawje k sobuspěwanju. So wě, zo běchu kěrlušy z pjera Měrcina Luthera tohodla wupytane, zo by so tež přez nje na reformatora spominało. Ale bóle po jeho zmysle by było spěwanje, sylne k česći Božej. To pak z tymi čětro zestarjenymi, po melodiji njezwočenyimi kěrlušemi móžno njebě. Nó, klětu zaso hinak!

Cyle nawopak je běžalo popołdnju, hdžež smy mjez dobrymi přednoškami – nachwatajo to dopołdnja skomdžene – tak prawje po serbsku mójnje spěwali. Ja sym přeco zaso překwapjony, kak sylnje, ale zdobom kak nutrnje a pońje žedženja so pola Serbow spěwa – mentalita spěwanja je samsna, hač je to na kemšach (na přikład) w Chrósćicach abo na ewangelskich cyrkwinskih dnjach.

Wobčisčeny sym byl wo česćowanja prócowarjow wo rozšěrjenje Božeho słowa w serbskej rěči. Kelko wulkotnych mužů bu tutomu małemu ludej na tutym polu darjene...! Nječ bjerjemy sej to džensa, zas' a zaso, jako wotkazanje, kotrež mamy hajić, doniž hižo njebudžemy!

Ale činmy něšto, zo njeprindžemy tam, zo jako narod hižo njejsmy! To bych chcył tež mnohim młodym katolskim wěrybratram do wutroby zapisać, kotřiž steja džensa před rozsudom, pak wšě talenty (w bibliskim zmysle) přeč dać a swojich potomnikow sćiněć wo zbožownu wěc dwurěčnosće bėdnich, pak so přidruzić do rjadow tych sławnych ludźi, kiž su preze wšu nuzu zmóžnili, zo ma tutón lud lětstotki po reformaciji a naprečo wšem wěšćenjam wěštych ludźi tež w přítomnosći hišće swoju wažnu ról. Činmy něšto, zo móžeja čí po nas tež za někotrych z našeje doby stajeć kwěčełe džakownosće – tam při pomniku při cyrkwi swj. Michała.

Na kóncu chcu Serbskemu ewangelskemu cyrkwinskemu dnjej gratulować k jeho nowemu, młodemu předsyde. Wikar Jan Malink je ze swojim wotwřenym, přirodnym, wěstym wašnjom prawje k dobrej atmosferje přinošował a so runjewon wo trěbny „čerstwy wětrik“ starał. Bóh daj jemu swoje žohnowanje w jeho prócy za dobro serbskeho ludu a wjele hódnych myslu, poměrnosć a krutu strowotu, jeho swójbje pak tež dobreho nana.

H.-E. Kaulfürst, Budyšin

Cyrkwinska hudźba w Michalskej cyrkwi

Srjedu, 19. oktobra tutoho lěta wotměje so w Michalskej cyrkwi w Budyšinje koncert z hudźbu Bacha a Händela.

Slyšimy tři twórbje wot Händela, mjez nimi jedyn koncert z pišćelemi.

Dale slyšimy E-dur huslowy koncert wot Jana Sebastiana Bacha, kotryž jako solistka Anett Baumann zahraje a solokantatu wot samsneho komponista.

Jako orchester je znaty Collegium musicum z Drježdžan připrajił a nawod ma kantor Christfried Baumann.

Přindžće na tutu chlěšćenku hudźby!

MARTIN LUTHER

Wobrazy z jeho žiwjenja

16. Cyrkej so šćepi

47 lět stary je Luther, hdyž ma so naleznošć němskeje reformacije doskónčnje rozsudzić. Kejžor Korla V. chce měč we wěrje skónčnje porjadk. Turkojo steja před němskimi hranicami, a w kraju so wujuje dla někotrych teologiskich prašenčkow! Korla skaza sej wobě stronje do Augsburga na reichstag. Ewangelscy jědžechu polni nadzije do južnoněmskeho města. Wočakowachu, zo so jich wěra připóznaje. Luther sam pak njemědžeše na reichstag, dokelž bě zasudženy kecar. Wittenbergski profesor a Lutherowy přečel Melanchthon měješe jednać. Luther pak jenož poradžować. Zo by to móhl, přesydlili so na twjerdžiznu Coburg blisko Augsburga.

Ewangelska strona předpołožila reichstajej dokument, w kotrymž předstajichu swoju wěru. Wuznaće so wudžěła pod wjednistwom Melanchthona. Wón chcyše, dalokož bě někak možno, so katolskej cyrkwi podwolic a zblizić. Tak, sej myśleše, reichstag Lutherowu wěru jako práwu křesćansku wučbu připóznaje.

Wuznaće so připósla Lutheraj na Coburg, zo by swoje mjenjej wuprajli. Luther wotmołwi: „Wone so mi jara spodobaja a njewěm na nim ničo polěpšić abo přeměnić, njeby so to tež slušalo, dokelž njemožu tak měrnje a čicho stupać.“ Haj, Luther znaje swoje zmylki. Abo chce wón cyle skradžu Melanchthonowe kompromisy křizowawać?

25. junija 1530 so wuznaće kejžorej přečita, tola tón w běhu přečitanja wusny. Na sprawnym rozsudze njeměješe zajima. Wróćo do katolskeje cyrkwy — to běše jeho program a tohodla začisny Augsburske wuznaće.

Tajnje pak Melanchthon z katolskimi kardinalami dale jednaše. Nadziješe so přeco hišće, zo z kompromisami wuchowa jednotu cyrkwy. Luther wuprajli so jasnišo a napisaja swojim přečelam do Augsburga: „Njeslyšu rady, zo sće dziwny skutk započeli, mjenujcy Luthera z bamžom zjednać. Ale bamž nechce a Luther sej to njeprěje. Wróće so!“ A woprawdže: dalje jednanja su bjez zmysla. Protestuju wopuščaja ewangelscy

reichstag, jako jim kejžor doskónčnje prikaza, so ke katolskej wěrje wróćić.

Ewangelska cyrkej běše zaso jako kecarska zasudžena. A tola so wona po Augsburgskim reichstagu spěšnišo po kraju šěrješe, hač hdy do toho:

Turkojo stejachu před němskimi hranicami. Přečiwo nim trjebaše kejžor koždu ruku, njech bě katolska abo ewangelska. Tak njeměješe ani časa ani lóšta, so dale z teologiskimi prašenjami zaběrać. Kejžor dyrbješe, chcyše-li Němsku před cuzym wójskom wuchowam, nowu ewangelsku wěru čerpjeć. Z tym su Turkojo pomhali, wuchowac Lutherowu reformaciju. Jan Malink

Luther wo prawym křesćanu:

„Njejsu wšitcy křesćenjo, kiž tak činja, jako bychy to byli... Prawi křesćenjo pak su: kiž maja Bože słowo, čiste a wěste.“

Zle słowo njeje sekera
a tola ranow naruba

Dom w něhdyšim klóštrje Awgustinow, w kotrymž Luther wot lěta 1524 hač do smjerće bydleše (džensa: muzej stawiznow reformacije)

Braška Jurij Mucha – mój wuj

Pawol Mucha (1902) w Přiwícicach pola Budyšina powěda: Mój džéd Handrij Mucha měješe žiwnošć we Wulkich Ždžarach. Tam narodžišaj so mój nan Korla Mucha (1875) a mój wuj Jurij Mucha (1860), tón braška. Mój nan běše mjez 7 džěćimi tón najmlódsi. Ja jich mjena wšitke wjace njewěm. To pak so dopominam, zo měješe Kulowski wuj Jan 15 džěć. Četa Lejna Rychtarjowa bydleše na Židowje. Tu husćišo wopytowachmy.

Wuj Jurij Mucha so do Trani woženi. A hdyž mój nan z wójakow domoj přińdže, a mać běše zemrěła, so tež wón do Trani woženi. Wobaj na statok. Wujowa žiwnošć běše wo tojšto wjetša. Wón džělaše z konjom. Mój nan bě krawcowstwo nawuknył, ale tole powołanje njewukonješe. Z dwěmaj kruwomaj wobdžělaše pola a chodžeše do Delnjeho Wujězda na knježu robotu.

Prašenje: Je waš wuj z kwasami děj wjele pjenjez zaslužil?

Pawol Mucha: To ja tak njewěm. Něšto wšak drje tola. Z kwasami měješe wjele džěla: hosći přeprošować, kwasy prihotować a nawjedować. Mój wuj pak běše tež dobry bur, drje najwustojniši w Tranjach. Wón po modern zasadach hospodarješe. Z města (z Budyšina) přiwjeze sebi husto hnojnidla sobu, štož bě tehdom nowa wěc.

Moja četa bě zahe zemrěła. Ja so docyła na nju njedopomnu. Tuž běše wuj nazowany ze synami bjez hospozy dom, statok a pola na braškwostwo wobstarac. Tak je wón druhdy hišće z latarnju woral. Při wšem je tež hišće pola dobrych přečelow a pola přečelstwa swine njeřal.

Prašenje: Hdyž je waš wuj tak dolhe, pobožne řeče džerzał, njeby to mlódy lud druhdy mjeztym njeměrný byl?

Pawol Mucha: Ničo wo tym slyšal njemysm. Ja wšak sym swojeho wuja jako brašku jenož na swojim kwasu (1927) nazhonil. Wón móžeše derje řečeć. To so slyž tak kulachu. Wón stajnje swobodnje řečeše, a jeho řeče wšak njeběchu předolhe.

Prašenje: Stare słowo praji:

Stwórty džer kwas
so braška domoj masaja.

By waš wuj tež mjenje abo bóle pjany z kwasow domoj chodžil?

Pawol Mucha: Ženje! W starych lětach praješe wuj husto: Hdy bych to prjedy wědzał, zo palenc tak derje slođzi, bych sebi tež druhdy šklenčku popřal.

Prašenje: Měrcin Nowak je nam serbskeho brašku na sylnym konju jěchajo molował. Je waš wuj tež tajki wosobny jěchar byl?

Pawol Mucha: Ně. Naš wuj je wšo běhal. Hakle jara pozdže je nawuknył z kolom jězdzić.

Prašenje: Na kwasach so wšelke kěrłuše spěwachu. Bě waš wuj muzikalny dosć, zo by móhl zaspěwac?

Pawol Mucha: Haj. Wón bě tež kantor, hdyž holcy w jutrownej nocy dom wot domu kěrłuše spěwachu. Naš wuj jara na serbske naložki džeržeše. Wšitke jeho kwasy běchu ryzy serbske, počiwje a rjane. Naš wuj bě pobožny čłowjek. Gerhard Wirth

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Wulki ilustrowany česki tydźenik: Světozor, w Prahy wuchadžacy, spomina w swojim 33. čisle (10. septembra 1883) na stronje 391 z chwalbu na našu dziwadłowu zběrku: Serbske dziwadło, w kotrejž je so dotal pod redakciju Jakuba Barta a Arnošta Muki pjeć dziwadlowych kruchow wudało. My pak přejemy sebi, zo bychy naši mlódzi Serbja přeco prawje pilnje te kruche předstajeli a nam zmóžnili, zo bychmy móhli bórzy zaso něšto nowych kruchow wudać. — Tež spomina so na tej samej stronje na jubilejski spis Jurja Jakuba: Barton Ziegenbalg, přeni lutherski missionar.

Naš sławny wótcinc Jan Ernst Smoler je swojeho přenjeho biografa nadešoł w Pólskej. Runje je we Wařawje jeho žiwjenjopis wušoł z pjera znateho přečela našeho Serbowstwa a šćedreho podpěrarja našich přecowanjow, k řečnika Alfonsa J. Parczewskiego w Kaliszu pod napismom: Jan Ernest Smoler. Ustěp z historyi narodowego odrodzenia gornych Łužyc. Napisal A. J. Parczewski. Warszawa. W drukarni Józefa Bergera, przy ulicy Elektoralfnej No. 14. 1883. Tutón jara zajimawy žiwjenjopis našeho Smolerja, kotryž koždemu, kiž pólski rozum, naležnje poručamy, skónči spisowacel z tutymi wěrnymi słowami: „Je něšto njezwukle postawine w tutej dołholětnej na jedyn cyl zloženej prócy... Bědne, njezbožowne Łužicy jemu ničo dać njemóža, a přeco je jim Smoler cyle swoje žiwjenje poswjećil... Wysoki powažny, wot lět pochileny starc je w zrudnej melancholiji napohlada žiwy wobraz tragiskeho dońta lužisko-serbskeho luda.“

Łužica, oktober 1883

Fryco Latk njebohi

Po Delnjem a Hornjem Łužicy jenak znaty Serb Fryco Latk-Nowsański je 3. awgusta we wysokej starobje skoro 93 lět zemrěł. Po jeho wosebitym přeču wotmě so cyly pohrjeb dnja 6. 8. w delnjoserbskej řeči. Jeho stary přečel, farar na wotpočinku Nowak-Drjowkowski pokaza w swojim předowanju wosebje na to, zo je zemrěty, kotryž je před 70

létami v Českej, Němskej a Polskej narodnu ekonomiju studował, čas žiwjenja stał jako njepowalny stołp w žołmjacym morju pruskeho a předešlém nacistiskeho přeněmcowaceho njeducha. Čistosć delnjoserbskeje rěče je Fryco Latk jara spěchował. Hižo jako gymnaziat je wón cyłu serbsku bibliju přečitał a wosta wěrjacy čłowjek hač do swojeje smjerće. Bratra Latka smy tež často widźeli na našich kerbskich cyrkwinskih dnjach.

Wotpočuj nětko w Božim měrje pod serbskej zemju!

Što wostanje wot Vancouver?

VI. Hłowna zhromadźizna Swětoweje rady cyrkwjow je nimo

Pod napismom, kiž steji horjeka, a podnapismom: „Za ekumenisku radu je so započala faza hromadženja (Phase der Sammlung)“ spyta šefredaktor „ena“, Günter Lorenz, kotryž bě sam we Vancouver, wěste přenje wuhodnoćenje tutoho prawidłowneho „koncila“ ewangelskich cyrkwjow, kotryž so w tutym léće, kaž hižo rozprawjachmy, wotmě. Wozjewimy jeho nastawk po słowje:

„Pohłubjenje“ (Vertiefung) by móhlo być heslo, pod kotrymž wostanje dnja 10. awgusta w kanadiskim Vancouver skónčena VI. hłowna zhromadźizna Ekumeniskeje rady cyrkwjow – w pomjatu. Štož tutu swětowu konferencu cyrkwjow wuznamjenješe, njebě za blysknjenje wizije abo so hotowanje na něšto nowe, ale rozjasnjenje nadawka a hromadženje k službje.

Tuta konferenca měješe z rozprawu generalneho sekretara Pottera, z rěču Allana Boesaka (generalneho sekretara Swětoweho zwjazka reformowanych křesćanow, kotryž pochadza z Južneje Afriki a je so tam po nawróće z Vancouvera wot apartheid-knježerstwa přesćehował – přisp. red.), ze swědčenjom cyrkwjow Pacifika wo nuzy, wojowanju a slubjenjach ludow jich žiwjenskeho ruma, z wustupowanjom Coretty King a biskopa Tutu z Južneje Afriki, z wulkimi nócny mi kemšemi za měr a sprawnosć na Hiroshima-dnju a z hnujacy mi kemšemi z božim wotkazanjom po „Lima-liturgiji“ wusahowace podawki, kotrež wostanu wuznamne. Wjeršk, kotryž by so jónu „Vancouver“ mjenował, tuta hłowna zhromadźizna njeměješe.

To njerěči ani přečiwo hłownej zhromadźiznje ani přečiwo Ekumeniskej radze cyrkwjow. Runje nawopak. Tuta hłowna zhromadźizna je reprezentowała ekumeniske zhromadženstwo, kotrež je přez duchownu zhromadnosć dozrawiło a rozrostło. Tute ekumeniske zhromadženstwo je po wšém zdaću tež zwólniwe, Ekumeniskej radze jako instrumentej swojeje zhromadnosće nowu měru duchowneje zawjazanosće (geistlicher Verbindlichkeit) přicpěwać, Ekumenisku radu potajkim – zo bychmy to prajili z prašenjom, kotrež je Filip Potter stajil na hłownu zhromadźiznu – stajnje bóle měc za „znutřkownu“ a nic wjac jenož zwonkownu naležnosć sobustawskich cyrkwjow. Bohate, inspirerowace žiwjenje z božimi službami na každym dnju konferency bě za to znamjo, kotrež njeda so přez žane wobzamknjenje a žanu konferencnu papjeru wobkrućić, ale kotrež bjerje každý wobdźelnik sobu domoj.

Hromadženje a pohłubjenje plaći pak tež za při schadźowanju wobřećane problemowe pola a wěcowne prašenja. Džensniša počezowaca swětowa situa-

Boži dom w Poršicach

cija, stajnje wjetša nuznosć, čłowjestwu přečiwo roscacemu atomarnemu wohroženju měr wobchować, spóznać, zo slušatej měr a sprawnosć hromadže a kopica wulkich problemow za cyłu swět a po cyłym swěće, wšo to dawaše wšém we Vancouverje začuwać, zo nětkole njeje čas za wulke nowe programy. Přikazane zdawa so być konsekwentne pokročowanje po dotal wužiwaných pučach (měnjene su programy Swětoweje rady cyrkwjow, kaž antirasizm-program a podobne – přisp. red.), hišće bóle njewustajne a krućiše zastupowanje w zašłosći wudźělanych ekumeniskich stejščow a namjetow, prikazane zda so być, pod wjednistwom Swjateho ducha pytać nowe mysle a přemyslowanja k rozrisanju nadawkow, kotrež wostanu samsne.

Za naše cyrkwe w NDR njesměło so mnoho wot VI. hłownej zhromadźizny jenož přez to wažne stać, zo so cituje w rozprawach na synody a wot synodow. Wuslědki Vancouvera stajaja swojske prócowanje wo skutowne křesćanske swědčenje za měr, wo zawjazowace cyrkwinske zhromadženstwo, wo pomocy za službu křesćana a za wostaće křesćana w towaršnosći a wšednym dnju do wulkeho, swětadalokeho horizonta, mjenujucy globalneje ekumeniskeje zhromadnosće wšech křesćanow.

Wobdźelnicy z našich cyrkwjow wjezu z tuteje konferency wožiwenje a nowu zmužitosć. (ena)

POWĚŠĆE

Rakecy. Na cyrkwiskim dnju w Drježdžanach wobdźeli so synla skupina Rakečanskeje CFK pod nawodom wosadneho fararja J. Lazarja. We wulkej hali na Fučikowym naměsće poskičeše zhromadnje z druhimi organizacijemi a skupinami našeje cyrkwe wopytowarjam materialije wo swojej dželašosći. Kóždy zajimowany móžeše tu tež prašenja stajeć a so tak dokładnje informować.

Wóspork. Po džewjećlětnym čakanskim času wobnowi firma Eule z Budyšina pišćele Wósporskeje cyrkwe. Hač dotal je wosada za to wjac hač 20 000 hriwnow woprowała. Wobnowjene pišćele zaklinčachu přeni raz w swjēdzenskim koncerće z Lipsčanskim organistom M. Eisenbergom.

Spominanje na čisnjenje atomoweje bomby na japonske město Hiroshima přez USA běše dnja 6. a 7. awgusta w mnohich wosadach w NDR. Wosady a

křesćenjo zwjazachu so duchownje na namołwu generalneho sekretara Pilipa Pottera ze VI. hłownej zhromadźizny we Vancouverje a spominachu w starosći wo měr a sprawnosć na tutón žadlawy njeskutk.

Erfurt: 14. hač do 20. awgusta wotmě so w tutym měsće w klóštrje awgustino, w kotrymž bě Luther něhdy mnich, 6. mjezynarodny kongres Lutheršlědženja. Na nim wobdźeli so ca. 200 slědźerjow z 18 krajow. Tema schadźowanja je: „Martin Luther – žiwjenje a skutk“.

Kongres wotewrě so dnja 14. awgusta w cyrkwi klóštra přez profesora Leif Grane (Danska) a prezidenta kongresa dr. Rogge (NDR). Zawodny referat džeržeše prof. Spitz (USA) a jedyn profesor, marxist z NDR, rozprawješe wo wobchadźenju našich marxistow z Lutherom, kaž naše nowiny rozprawjachu.

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

OKTOBER 1983

2. 10. – 18. nježdela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michalska: 9.00 hodź. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Bětnar)

9. 10. – 19. nježdela po Swjatej trojicy
Minakał: 8.30 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)
Bukecy: 10.00 hodź. kemše (G. Lazar)
Huska: 10.00 hodź. kemše (Wirth)

16. 10. – 20. nježdela po Swjatej trojicy
Wosadny dzeń w Zidzinom pola Wojerec:
10.00 hodź. kemše (Albert)
Hrodzišćo: 8.30 hodź. kemše (Malink)
Poršicy: 8.30 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Bart: 10.00 hodź. kemše (Malink)
Budyšink: 10.00 hodź. kemše (Wirth)

23. 10. – 21. nježdela po Swjatej trojicy
Klukš: 8.30 hodź. kemše (G. Lazar)
Njeswačido: 8.30 hodź. kemše (Feustel)
Hodžij: 10.00 hodź. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Polpica: 10.00 hodź. (G. Lazar)

6. 11. – Dopředposlednja Cyrkwinskeho léta
Budyšin-Michalska: 9.00 hodź. kemše (Albert)
Huska: 10.00 hodź. kemše (Wirth)
Budestecy: 14.00 hodź. kemše (G. Lazar)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. – Wuchadza jónkróc za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamołwity redaktor: Farar Cyril Pjeh, 8400 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 72 83. Ekspedicija: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Serbsche evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962-30-110! – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. – Index-Nummer 32921. – Čišć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1461)